

Դ. ՄԱՍԻՆ-ՍԻՐԻՅԱԿ

ԿԱԹԻ, ՎԱՐՍԱԿԻ ԾԻԼԱՅԻ
ՅԵՎ ԳՈՐԾ ԿԱՏՎԻ՝ ՄՈՒՐԿԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

891.715
5-22

ԳԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

30 MAY 2011

891.715

Դ. ՄԱՍԻՆ - ՍԻՔԻՐՅԱԿ

5-22

Ա

ԿԱԹԻ, ՎԱՐՍԱԿԻ ԶԻԼԱՅԻ

ՅԵՎ

ԳՈՐԶ ԿԱՏՎԻ ՄՈՒՐԿԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

3946
1007
33/29

ՇԱՊԻԿԸ ՅԵՎ ՆԿԱՐՆԵՐԸ

ՅԵ. ԿՐՈՒԳԼԻԿՈՎԱՅԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

1934

Պատ. խմբագիր՝ Ա. Հալբյան
 Տեխ. խմբագիր՝ Ս. Գաւալարյան
 Ռուսերենից փոխադրեց՝ Ջավախեցի
 Լեզվական խմբագիր՝ Ա. Առսամյան
 Սրբագրիչ՝ Գար. Հակոբյան

ԿԱՅԻ, ԿԱՐՍԱԿԻ ՇԻԼԱՅԻ ՅԵՎ ԳՈՐՇ ԿԱՏՎԻ՝
 ՄՈՒՐԿԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

I

Ի՞նչ ուզում եք ասեք. բայց դա զարմանալի բան երբ Իսկ ամենազարմանալին այն երբ, վոր դա կրկնվում եր ամեն որ: Հենց վոր կաթր կոթավոր թափայով ու վարսակի շիլան կավե կճուճով դնում եյին ոջախին, իսկույն սկսվում եր: Սկզբում լուռ են, հանգիստ ու խաղաղ, կարծես թե՛ վոչինչ, բայց մի քիչ հետո սկսվում ե խոսակցությունը:

— Յես կաթն եմ...

Գրավիր 8646, հրատ. 3079, պատ. 1183, տիրաժ. 5000.

Հանձնված ե արտադրության 22 հուլիսի 1934 թ.

Ստորագրված ե տպելու 20 սեպտեմբերի 1934 թ.

Պետհրատի տպարան, Յերևան.

— Իսկ յես՝ վարսակի շիլան...

Սկզբում հանգիստ, խաղաղ են խոսում, կամաց փոփոխում, իսկ հետո՝ քիչ-քիչ տաքանում—հուզվում:

— Յես կաթն եմ...

— Իսկ յես՝ վարսակի շիլան...

Շիլան ծածկում եյին կապե մեծ խուփով, բայց նա կճճում դարձյալ մըրթմըրթում եր պառավ կնկա պես: Իսկ յերբ սկսում եր բարկանալ, կատաղել, բշտիկներ եր բաց թողնում, տրաքում ու այսպես խոսում.

— Ի՞նչ ել վոր անեք, սակայն յես դարձյալ շիլան եմ, շիլան, վարսակի շիլան... փրթթ...

Կաթին այդ թվում եր խիստ վիրավորական:

— Սաացեք խնդրեմ, չեղած-չլսված մի բան ե կարծես, — ինչ վոր վարսակի շիլան...

Ու կաթն սկսեց տաքանալ, հուզվել, փրփուր արձակել ու ջանք-ճիգ թափել, վոր իր ամանից դուրս գա ու թափվի: Բավական եր, վոր տանտիկինն ուղքն ուրիշ կողմ դարձներ — կաթն իսկույն կբարձրանար, կթափվեր:

— Ա՛խ ես գիժ կաթը, իմ ես գիժ կաթը... — գանգատվում եր միշտ խեղճ տանտիկինը, — հենց վոր մի րոպե չնայես — չհսկես՝ իսկույն կթափի:

— Ե՛, յես ինչ անեմ, վոր յես այդպես բարկացկոտ եմ, դյուրագրգիռ, — արդարանում եր կաթը: Ինքս ել ուրախ չեմ, վոր բարկանում եմ: Իսկ եդ շիլան ել մյուս կողմից ե հենց ականջիս տակ պարծենում, փչվում, — յես շիլան եմ, շիլան,

շիլան եմ, շիլան... նստել ե ամանում ու մրթմրթում ե: Յես ել ինչ անեմ, դե, բարկանում եմ:

Յերբեմն բանը հասնում էր աշնանը,
 փոր են շիլան եւ եր թափում կճճից,
 շնայած բերնի կապե մեծ խուփին, — սո-
 ղում եր, սողում ու թափվում, հետն եւ
 շարունակ կրկնում.

— Իսկ յես շիլան եմ, շիլան եմ, շիլան...
 Թ222...

Ճիշտ է՝ հաճախ չեր աշտպես պատա-
 հում, բայց պատահում եր, և խեղճ տան-
 տիկինն ամեն անգամ հուսահատ կրկը-
 նում եր.

— Սխես ես իմ շիլան. ի՞նչ ե ուզում, փոր
 չի կարողանում հանգիստ, սուս նստել իր
 ամանում. զարմանք բան ե, ուզակի
 զարմանք...

II

Խեղճ տանտիկինն առհասարակ շատ
 հաճախ եր վրդովվում: Հենց մենակ են
 փիտիկ Մուրկան ինչքան եր բարկացնում
 խեղճին... Ինքը տգեղ ու անճոռնի, բայց
 ինչ կանես, փոր տանտիկինը շատ եր սի-
 րում եղ կատվին: Հենց ամեն որ առա-
 փոտից եղ մեր Մուրկան գնում եր նրա
 յետևից ու ենպես խեղճ ու աղիողորմ

մլավում, վոր քար սիրտն ել չեր դի-
մանա:

— Եսպես ել մի անկշտում ու ծակ
աչք կլինի... դարմանում եր տանտիկինն
ու քշում կատվին: Հենց յերեկ ինչքան
լյարդ կերար մենակ:

— Բայց դա յերեկ եր, — իր հերթին
դարմանում եր Մուրկան: — Այսոր ախր
դարձյալ ուզում եմ ուտել... միանու...
միանու... ու...

— Ուտել կուզես՝ մուկ բռնիր կեր,
թամբալ փխտ:

— Հա, ասելը հեշտ ե, իհարկե, ապա
մի ինքդ փորձիր բռնել թեկուզ մի մուկ, —
արդարանում եր Մուրկան: — Կարծեմ՝
յես շատ եմ աշխատում... որինակ՝ հենց
անցյալ շաբթին չե՞ր, վոր բռնեցի մի
մկնիկ: Վորտեղի՞ց ե բաս ես քթիս ճանկ-
ռածը: Քիչ եր մնում ենպիսի մեծ մուկ
բռնեցի... Բայց ինչ կանես, անպիտանն
ինքը բռնեց իմ քթից... ախր մենակ
ասելն ե հեշտ՝ մուկ բռնի:

Լյարդն ուտելուց հետո Մուրկան հան-
գիստ բազմում եր ոջախին մոտիկ մի

տաք տեղ, աչքը փակում ու մրափում քնոցը ու անձը:

Հը՛, տեսնում ես, ելի ինչքան ե տուգել, — զարմանում եր տանտիկինը:

Աչքերն ել պինդ փակել ե, թամբալ Մուրկա: Սրան հենց տուր, միս տուր, հա տուր...

Կուշա ուտելուց հետո, Մուրկան սիրում եր զբաղվել նաև կողմնակի բանով, հենց ենպես, իրա հաճույքի համար: Ինչո՞ւ, որինակ, մի յերկու ժամով չնստել պատուհանում, ուր կախված ե դեղձանիկի վանդակը, մեջն ել՝ սիրուն թռչնակը: Շատ դուրեկան ե նայել, թե ինչպես ե են հիմարը թռչկոտում:

— Յես քեզ զիտեմ, ճանաչում եմ, հին խաբեբա, — կանչում ե դեղձանիկը վերևից. — շատ իզուր ես նայում եզպես ինձ վրա...

— Իսկ յեթե կամենում եմ ծանոթանալ յես քեզ հետ...

— Գիտեմ յես քո ծանոթանալը: Ո՞վ եր հենց ես մոտ որերս վողջ-վողջ կերավ խեղճ ծխտիկին... Հա՛, զգվելի:

— Իսկի ել զգվելի չեմ, մինչև ան-

զամ հակառակը—ինձ ամենքը սիրում են:

Արի ինձ մոտ, տես ինչ հեքյաթ կպատմեմ քեզ:

—Ա՛խ խաբեբա... ինչ խոսք, վոր դու լավ պատմող ես, հեքյաթ ասող... Յես տեսա, թե ինչպես եյիր հեքյաթ ասում տապակած ճուտին, վոր գողացել եյիր խոհանոցից... շատ լավն ես, հա՛...

—Շէ՛հ, դու գիտես, յես քեզ համար եմ ասում: Իսկ ինչ վերաբերում ե տապակած ճուտին, այո՛, ճիշտ ե, յես կերա: Բայց չե՞ ախր միևնույն ե, նա ել վոչ մի բանի պետք չեր:

III

Ի միջի այլոց, Մուրկան ամեն որ առավոտները նստում եր վառած, տաք ոջախի կողք ու համբերությամբ ականջ դնում, թե ինչպես կաթն ու շիլան կռվում են:

Խեղճը վոչ մի կերպ չեր կարողանում հասկանալ, թե ինչ բան ե, ու մենակ աչքերն եր ճպճպացում:

—Յես կաթն եմ:

—Յես՝ շիլան, շիլան, շիլան, շիլի...

—Չե, չեմ հասկանում: Իսկի վոչինչ չեմ հասկանում,—ասում եր Մուրկան: Ախր ինչո՞ւ յես եղպես բարկանում: Ասենք թե հենց յես շարունակ կրկնեմ՝ յես կատուն եմ, յես կատուն եմ, յես կատուն, կատուն, կատուն... մի՞թե դա վիրավորական կլինի վորևէ մեկի համար: Չե, չեմ հասկանում... սակայն պիտի խոստովանեմ, վոր յես կաթն առանձնապես սիրում եմ այն ժամանակ, յերբ նա չի բարկանում:

Այդ միջոցին կաթն ու շիլան ինչ վոր շատ տաք, կատաղած եյին կռվում. կռվեցին այն աստիճան, վոր կիսով չափ թափվեցին ցած, ոջախի վրա, ու խիստ անդուր հոտն ընկավ տունը: Տանտիկինը վազեց, բայց ի՞նչ աներ. խեղճը ծնկները թակեց:

Ե, ի՞նչ անեմ յես հիմա,—զանգատվեց նա կաթն ու շիլան յետ քաշելով ոջախից:—Չես կարող թե մի բոպե աչքդ հեռացնես:

Կաթն ու շիլան այդպես թողած, տան-

տիկինը գնաց շուկա՝ մթերք առնելու։
Մուռկան իսկույն ոգտվեց եղ հանգաման-
քից։ Նա նստեց կաթի կողքին, կամաց
փչեց ու ասաց։

— Խնդրում եմ, մի բարկանա, իմ
կաթիկ։

Կաթն սկսեց կամաց-կամաց հանգըս-
տանալ։

Մուռկան շրջեց կաթի չորս բոլորը,
մեկ անգամ ել փչեց, բեխերն ուղղեց ու
փափսաց շատ քնքուշ։

— Դե, ինձ լսիր, ինչ եմ ասում...
կռվելն առհասարակ լավ բան չէ։ Այո՛,
Յեկեք ինձ դատավոր ընտրեցեք, և յես
իսկույն կքննեմ ձեր գործը...

Ծերպում նստած սև բլուճն անգամ
ծիծաղից մեռավ...

— «Ա՛յ քեզ դատավոր... հա՛, հա՛... հա՛...
ա՛խ հին խաբեբա, և ինչե՛ր ասես, վոր չի
հնարում...»

Բայց կաթն ու շիլան շատ ուրախ
եյին, վոր իրենց վեճը վերջապես մեկը
պիտի քննի։ Բայց իրենք անգամ չկարո-
ղացան պատմել ու պարզել, թե բան
ինչ եր, ինչի համար եր, վոր նրանք
այդպես տաք վիճում եյին։

— Լավ, լավ, փոչինչ, ինքս կքննեմ
ամեն ինչ մեկ-մեկ,— ասաց են Մուռկան,
— Յեվ հոգուս յերբեք յես մեղք չեմ
անի... դեհ, սկսենք կաթից։

Մի քանի անգամ նա պտույտ յեկավ
կաթի բոլորքը, վերեից փչեց, թաթով
փորձեց ու սկսեց լակել։

— Ո՛ր, հասե՛ք, ոգնեցե՛ք, — կանչեց
բլուճը— նա հիմա վողջ կաթը կխմի,
և կկարծեն, թե յես եմ արել այդ։

Յերբ տանտիկինը դարձավ շուկայից,
ու նայեց կաթին,— կճուճը մաքուր դա-
տարկ եր։ Իսկ Մուռկա կատուն ոջախի
կողքին քաղցր քնել եր. կարծես թե իս-
կի բանից տեղյակ չեր։

— Ա՛խ դու, անպիտան,— կատվի ա-
կանջից բռնած՝ քաշելով, հանդիմանում
եր խեղճ խոհարարուհին,— դե ասա՛, ասա՛,
ո՞վ խմեց կաթը։

Վորքան ել ցավում եր կատվի ախան-
ջը, բայց նա ձևացնում եր, թե ինքն
իսկի բան չի հասկանում։

Յերբ տանտիկինը նրան դռնից դուրս
շարտեց, նա թափ տվեց իրեն, լիզեց զրզ-
զըղված մազերը, ուղղեց կեռ պոչն ու
այսպես խոսեց։

1007
23/29

— Յեթե յես տանտիկին լինեյի, ապա
կատուների զործն այն կլիներ, վոր առա-
վորից մինչև իրիկուն հենց կաթ կխը-
մեյին: Բայց մեր տանտիկնոջից յես չեմ
նեղանում, քանի վոր խեղճն այդ չի հաս-
կանում:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0391305

3974

ԳԻՆԸ 30 ԿՊ.

Ճ. Ուսման Տնօրեն

Օ ԽՈՒՐՈՒՄ, ՕՍՏԱՆԻ ՎԱՐՈՒՆ և ՏՈՐՈՒ ՆՈՒՄԱՆ ՄՈՐԿՈ

Դր. ԳՐ. Արմենի, Երևան, 1985